

Міжнародне право

УДК 341.232.1(477:100-774)

Приполова Людмила Іванівна

*кандидат юридичних наук, старший дослідник
начальник науково-дослідного відділу правових проблем
у сфері міжнародного співробітництва
науково-дослідного управління проблем ресурсного забезпечення у
воєнній сфері, сфері оборони та військового будівництва
Центру воєнно-стратегічних досліджень
Національний університет оборони України*

Prypolova Liudmyla

*PhD in Law, Senior Researcher, Head of the
research division of legal issues in the field of international cooperation of the
scientific research board of the problems of resource provision in the
military sphere, the sphere of defense and military construction of the
Center for Military and Strategic Studies of the
National Defence University of Ukraine
ORCID: 0000-0002-8429-1866*

Стужук Юлія Петрівна

*науковий співробітник
науково-дослідного відділу правових проблем
у сфері міжнародного співробітництва
науково-дослідного управління проблем ресурсного забезпечення у
воєнній сфері, сфері оборони та військового будівництва
Центру воєнно-стратегічних досліджень
Національний університет оборони України*

Stuzhuk Yuliia

*Research Fellow, research division of
legal issues in the field of international cooperation of the
scientific research board of the problems of resource provision in the
military sphere, the sphere of defense and military construction of the
Center for Military and Strategic Studies of the
National Defence University of Ukraine*

ORCID: 0009-0006-8017-9259

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВИХ ОСНОВ СПІВРОБІТНИЦТВА
УКРАЇНИ ТА КРАЇН G7 У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ, СФЕРІ БЕЗПЕКИ
ТА ОБОРОНИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО БЕЗПЕКОВОГО
СЕРЕДОВИЩА**

**TRANSFORMATION OF THE LEGAL FRAMEWORK FOR
UKRAINE'S COOPERATION WITH G7 COUNTRIES IN THE
MILITARY, SECURITY, AND DEFENSE SPHERES IN THE CONTEXT
OF THE CONTEMPORARY SECURITY ENVIRONMENT**

***Анотація.** Вступ. Агресія російської федерації проти України у 2014 році та широкомасштабне вторгнення російської федерації в Україну у лютому 2022 року вплинуло на сучасну архітектуру міжнародної безпеки. Провідні міжнародні актори рішуче засудили агресію російської федерації та консолідували власні зусилля у наданні всебічної підтримки Україні. В умовах агресії російської федерації, зазнали трансформації правові основи співробітництва України та країн G7 у військовій сфері, сфері безпеки та оборони в умовах сучасного безпекового середовища.*

Мета дослідження полягає у комплексному та всебічному дослідженні трансформації правових основ співробітництва України та країн G7 у військовій сфері, сфері безпеки та оборони з моменту

становлення України, як незалежної держави та в умовах агресії російської федерації.

Матеріали і методи. При написанні статті авторами було використано такі методи: історичний метод – задля з'ясування еволюції відносин між державами та аналізу становлення і розвитку ключових документів, відповідно до яких здійснювалась співпраця в окресленій сфері; порівняльно-правовий метод – задля дослідження правових основ співпраці між країнами від моменту проголошення незалежності України, та в умовах російсько-української війни; системний метод – задля аналізу зміни співпраці України з країнами G7, як елементу взаємопов'язаної системи міжнародних відносин та тлі агресії російської федерації та ін.

Результати. Авторами детально досліджено ключові документи між Україною та країнами G7, які заклали підґрунтя співробітництва у військовій сфері, сфері безпеки та оборони, та їх трансформацію в умовах широкомасштабного вторгнення російської федерації в Україну. Значна увага приділяється підписанню Спільної декларації про підтримку України у липні 2023 року, яка стала першим юридичним документом щодо гарантій для нашої країни. Крім того, декларація заклала основи подальшого укладання Україною довгострокових двосторонніх угод про співпрацю у сфері. Авторами проаналізовано безпекові угоди з кожного країною G7, визначено роль і значення.

Перспективи. Перспективним вважається надання нормативно-правового визначення поняттю «двосторонні безпекові угоди» (як міжнародна угода між Україною та іншим суб'єктом міжнародного права, яка стосується гарантій безпеки Україні, визначає пріоритетні сфери двосторонньої безпекової співпраці в контексті надання військової, політичної, фінансової та гуманітарної допомоги), здійснення належного моніторингу та контролю за їх виконанням, формалізація процесу їх укладення та пролонгації, тощо.

Ключові слова: російсько-українська війна, безпекові угоди, країни G7, військове співробітництво, стратегічне партнерство.

Summary. *Introduction. The aggression of the Russian Federation against Ukraine in 2014 and the full-scale invasion launched in February 2022 have significantly impacted the modern architecture of international security. Leading international actors have strongly condemned Russia's aggression and have consolidated their efforts to provide comprehensive support to Ukraine. Against the backdrop of Russian aggression, the legal foundations of Ukraine's cooperation with G7 countries in the military, security, and defense spheres have undergone significant transformation within the current security environment.*

The purpose of this study is to conduct a comprehensive and in-depth analysis of the transformation of the legal foundations of cooperation between Ukraine and the G7 countries in the military, security, and defense sectors since Ukraine's emergence as an independent state and in the context of the Russian Federation's aggression.

Materials and Methods. The authors employed several research methods in this study: the historical method — to trace the evolution of relations between the states and analyze the formation and development of key documents governing cooperation in the specified areas; the comparative legal method — to examine the legal basis of cooperation between the countries from the moment of Ukraine's independence and during the ongoing Russian-Ukrainian war; and the systems method — to analyze changes in Ukraine's cooperation with the G7 countries as part of an interconnected system of international relations in the face of Russian aggression, among others.

Results. The authors provide an in-depth analysis of the key documents concluded between Ukraine and the G7 countries that laid the groundwork for cooperation in the military, security, and defense spheres, as well as their transformation in the context of the full-scale Russian invasion. Particular

attention is paid to the signing of the Joint Declaration of Support for Ukraine in July 2023, which became the first legal document outlining security assurances for Ukraine. This declaration also established the basis for Ukraine to conclude long-term bilateral agreements on cooperation in this area. The study analyzes the security agreements signed with each G7 country, highlighting their roles and significance.

Prospects. The study emphasizes the need for a normative legal definition of the term "bilateral security agreements" (as international agreements between Ukraine and other subjects of international law that pertain to security guarantees for Ukraine and outline priority areas for bilateral security cooperation in the context of military, political, financial, and humanitarian assistance). It also identifies the importance of proper monitoring and oversight of their implementation, formalizing the process of their conclusion and extension, and more.

Key words: *Russian-Ukrainian war, security agreements, G7 countries, military cooperation, strategic partnership.*

Постановка проблеми. З моменту проголошення незалежності України, наша держава активно вибудовувала відносини з міжнародною спільнотою та провідними міжнародними суб'єктами у різних сферах. У даному контексті, насамперед, важливо звернути увагу на розвиток співпраці України з країнами G7. За період з 1991 року по 2014 рік, в умовах геополітичних змін та внутрішніх трансформацій в державі, між Україною та країнами G7 було укладено низку документів щодо співпраці у військовій сфері та забезпечення і гарантування безпеки. Втім, у 2014 році, в умовах агресії російської федерації (далі – рф) проти України та окупації територій України рф, відносини України та країн G7 зазнали кардинальних змін. Країни G7 засудили російську агресію в Україні та виключили рф з G8. За період з 2014 по 2022 роки в умовах гібридної війни, країни G7 від

дипломатичних партнерів стали ключовими союзниками нашої держави у таких сферах, як: військово-технічне співробітництво, економіка, проведення реформ та ін. Широкомасштабне вторгнення рф в Україну у лютому 2022 року сколихнуло міжнародну спільноту. Провідні світові лідери висловили рішучу підтримку України та спрямували зусилля на надання допомоги нашій державі, щоб чинити опір агресії рф. Крім того, були сформовані правові основи співпраці між Україною та країнами G7, визначивши подальше стратегічне партнерство. Окреслена тема є вкрай важливою в умовах триваючої агресії рф, і потребує ґрунтовного аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітленню питання співпраці України з країнами G7 присвячена низка досліджень. У роботі Дяченко Б. І., Стець Д. І. визначена роль країн «Великої сімки» у сучасних міжнародних економічних відносинах [1]. Так, Романишин В. у своїй статті проводить аналіз співпраці України з країнами «Великої сімки» [2]. У статті Немич О. висвітлено «Українське питання» на самітах G7 в умовах російсько-українського конфлікту 2014–2022 років. Втім, в умовах триваючої агресії рф та поглибленні відносин України з країнами G7 потребує комплексного дослідження питання формування правових основ співпраці з країнами G7 [3].

Мета статті полягає в здійсненні аналізу трансформації правових основ співробітництва України та країн G7 у військовій сфері, сфері безпеки та оборони з моменту становлення Української держави та в умовах агресії російської федерації.

Виклад основного матеріалу. Широкомасштабна агресія рф проти України, розпочата у лютому 2022 року призвела до змін сучасної парадигми міжнародної безпеки. Світова спільнота засудила агресію рф, консолідувала власні зусилля для підтримки нашої держави у боротьбі з агресором, продемонструвавши єдність та солідарність з народом України. Важливим та ефективним механізмом міжнародної безпекової підтримки

стало підписання країнами G7 під час саміту НАТО у Вільнюсі у липні 2023 року Спільної декларації про підтримку України [4]. Даний документ став першим юридичним документом щодо гарантій для нашої країни. Варто зазначити, що зазначений документ передбачає:

- допомогу Україні в захисті себе і попередженні нової агресії, яка включає постачання зброї, підтримку в розвитку оборонно-промислового комплексу (ОПК), навчання, співпрацю у сферах розвідки і кібербезпеки, технічну і фінансову підтримку тощо;
- заходи на випадок нової агресії, що передбачають негайні консультації для того, щоб якнайшвидше забезпечити Україну всім необхідним;
- допомогу в притягненні країни-агресора рф до відповідальності – посилення санкційного тиску, заморожування активів, механізми репарацій і суд над винними у злочинах проти України та українців;
- подальшу підтримку демократичного розвитку України [5].

Окреслена декларація стала рамковим документом, заклавши основи концепції «договірної безпеки», визначивши передумови формування сучасної архітектури міжнародної безпеки України в умовах широкомасштабної збройної агресії рф, а також формує засади подальшої розбудови спроможності України протидіяти викликам її суверенітету, територіальної цілісності та безпеки [6].

Після підписання країнами G7 Спільної декларації про підтримку України, Україна розпочала укладати довгострокові двосторонні угоди про співпрацю у сфері безпеки. Так, станом на 2025 рік, Україна уклала 29 двосторонніх угод про співробітництво, серед яких 27 угод із державами-підписантами Спільної декларації про підтримку України, 1 угоду з ЄС і ще 1 угоду з Хорватією, яка не приєдналась до Спільної декларації.

Усі ці безпекові угоди підписані на 10 років і містять схожі положення щодо всесторонньої підтримки України з боку держав-партнерів. Зокрема,

йдеться про надання Україні озброєння і військової техніки для самозахисту у війні з РФ, співпрацю в ОПК, проведення навчань для українських військових на території держав-партнерів, гуманітарну підтримку, зміцнення кібербезпеки, відновлення енергетичної інфраструктури, посилення санкційного тиску на РФ і притягнення агресора до відповідальності [7].

Також, варто зазначити, що 22 березня 2024 року Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову «Про утворення Міжвідомчої робочої групи з питань реалізації двосторонніх угод про співробітництво у сфері безпеки» № 329 [8]. Одним серед основних завдань Міжвідомчої робочої групи визначено сприяння забезпеченню координації дій органів виконавчої влади, інших державних органів, установ та організацій з питань реалізації двосторонніх угод про співробітництво у сфері безпеки за різними напрямками.

Основні сфери співпраці, які передбачені більшістю безпекових угод:

1. Надання Україні озброєння і військової техніки.
2. Співпраця в ОПК.
3. Використання заморожених російських активів для підтримки України.
4. Навчання і тренування українських військових.
5. Санкції проти РФ та її прибічників.
6. Невійськова безпека і цивільний захист.
7. Розмінування українських територій.
8. Підтримка енергетичної інфраструктури.
9. Гуманітарна підтримка та підтримка у відновленні України.
10. Притягнення РФ до відповідальності [9].

Проаналізувавши ключові засади Спільної декларації про підтримку України, які заклали основи підписання двосторонніх угод з Україною, варто дослідити основні документи щодо співпраці України з країнами G7

від моменту проголошення незалежності України та умовах російсько-української війни.

Відносини України та США. США визнали Україну 25 грудня 1991 року. Дипломатичні відносини між двома країнами було встановлено 3 січня 1992 року. З часу відновлення незалежності України США надають практичне сприяння її утвердженню як сучасної демократичної та економічно розвиненої європейської держави [10]. З 2014 року, після агресії рф та окупації АР Крим, а також окремих районів Донецької та Луганської областей, США підтримали Україну у протидії агресії рф, надаючи військову, економічну, політичну та інші види допомоги Україні. З 2022 року, в умовах широкомасштабного вторгнення рф в Україну США стали головним безпековим союзником України. В контексті окресленого дослідження варто дослідити, як змінювалась правові основи співробітництва України та США у військовій сфері, сфері безпеки та оборони з моменту проголошення незалежності України та в умовах російсько-української війни.

Таблиця 1

Назва та дата укладання угоди	Роль і значення
Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 07.05.1992 [11].	Окреслена угода стала однією з найперших угоди, що була укладена між США та Україною, як незалежною державою. Угода складається лише з 6 статей, втім вона заклала основи для надання допомоги Україні. Під час її укладання не було обговорено рамковий характер даної угоди, втім практика її застосування та посилення на положення цієї угоди в наступних угодах вказують саме на це.
Меморандум про взаєморозуміння і співробітництво в галузі оборонних та військових відносин між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Сполучених Штатів Америки	Даний документ став основою для налагодження партнерства між Україною та США у сфері безпеки і оборони. Цим меморандумом було вперше встановлено військові відносини між міністрами оборони країн, офіцерами вищої та середньої ланки та ін. Зокрема, основні положення документу передбачають обмін візитами, обмін досвідом, проведення консультацій, підготовка військовослужбовців для участі в операціях по підтриманню миру та інше задля зміцнення взаєморозуміння між оборонними та військовими структурами держав.

<i>Штатів Америки від 27.07.1993 [12].</i>	
<i>Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо реалізації програм та проектів міжнародної допомоги у військовій сфері від 08.12.1999 (ратифіковано Законом України від 02.11.2000 № 2079-III) [13]. Дата набрання чинності для України: 17.07.2024.</i>	Окреслена угода складається з 8 статей і має на меті «сприяння розбудові Збройних Сил України, розширенню їхньої участі у міжнародному військовому співробітництві, а також підтримання подальшого розвитку зв'язків між Міністерством оборони України та Міністерством оборони США, обміну досвідом, розвитку військової освіти та підготовки кадрів». Дана Угода стосується всіх видів допомоги Україні у військовій сфері з боку США у формі обладнання, майна, надання послуг і підготовки особового складу (у тому числі обладнання та майна, що використовуються Урядом США в процесі надання послуг і підготовки особового складу), включаючи всі види допомоги для полегшення участі Збройних Сил України у заходах та діяльності у рамках ПЗМ [14].
<i>Основна угода про обмін та співробітництво між Міністерством оборони України та Національним агентством геопросторової розвідки Міністерства оборони Сполучених Штатів Америки стосовно геопросторової інформації Дата підписання від 21.04.2017, 11.08.2017 [15].</i>	Зазначена угода складається з 14 статей та додатків і основна мета полягає в обміні геопросторовою інформацією для використання урядами обох Сторін для оборонних та інших урядових цілей. Також визначено спільні програми виробництва, інші спільні заходи та програми спільного виробництва, окреслюється взаємна технічна допомога, обмін технічною та процедурною інформацією, а також, навчальні програми з дисциплін, які відповідають цілям вказаної Угоди. Окреслена угода заклали основи для розвитку геопросторових можливостей нашої держави та є важливою для забезпечення обороноздатності України.
<i>Угода (у формі обміну нотами) між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про надання Українській Стороні товарів військового призначення та послуг від 18.05.2018, 13.06.2018 [16].</i>	Варто зазначити, що даний документ замінив попередню угоду 2004 року. В зазначеній угоді, зокрема, зазначено щодо надання на грантовій основі оборонних товарів, пов'язаної з ними підготовки та інших послуг оборонного призначення Сполученими Штатами Америки Україні та надання оборонних товарів, пов'язаної з ними підготовки, що включає підготовку, пов'язану з військовими товарами згідно з Міжнародною програмою Сполучених Штатів з військової освіти та підготовки, а також інші послуги військового характеру Сполучених Штатів Америки Уряду України. Зазначаємо, що в окресленій угоді чітко визначено умови щодо використання та безпеки оборонних товарів. Даний документ є важливий, оскільки закріплює правові основи надання оборонної допомоги США для України.

<i>Двостороння безпекова Угода між Україною та Сполученими Штатами Америки від 13.06.2024 [17].</i>	Даний документ є «історичною угодою», і його підписання стало найважливішою подією з початку відносин України і США. Угода складається з 11 статей, що окреслює різні напрями співпраці. Ця угода стала 17 безпековою угодою, яку уклала Україна. Так, у новому договорі посилена співпраця між Україною та США у сферах безпеки, економіки, а також реформ та звітності. Крім того, угода передбачає план на випадок майбутньої агресії з боку рф. США визнають те, щоб Україна гарантувала собі безпеку, їй потрібна значна військова підтримка, потужний потенціал і постійні інвестиції в її оборонно-промислову базу, які відповідатимуть стандартам НАТО. Важливо зазначити, що в угоді вказано, що майбутнє України – в НАТО. Відмінною також є сама назва угоди. Так, якщо раніше з багатьма ключовими партнерами угоди, які підписувала наша держава здебільшого малу назву «Угоди про безпекову співпрацю», то угода, укладена із США має назву «Двостороння безпекова угода». Відмінним є також юридичний механізм, так, в тексті угоди зазначається, що сторони мають намір зареєструвати цю Угоду в Організації Об'єднаних Націй відповідно до статті 102 Статуту ООН протягом 60 днів з дати набрання нею чинності. Втім, станом на травень 2025 року відсутня публічна інформація щодо її реєстрації в Організації Об'єднаних Націй.
---	---

Відносини України та Франції. Франція стала однією з перших країн Західної Європи, що офіційно визнали незалежність України. Це сталося 27 грудня 1991 року. 23–24 січня 1992 року було підписано Протокол про встановлення дипломатичних відносин між Україною та Францією. Наступні роки позначилися поступовим зміцненням двосторонніх відносин, які значно посилилися після початку агресії рф проти України у 2014 році, коли Франція висловила однозначну політичну підтримку нашій державі, засудивши окупацію Криму і підтвердивши відданість суверенітету України у її міжнародно визнаних кордонах [18]. Франція залишається важливим стратегічним партнером України у політичній, економічній, військовій та культурно-освітній сферах протягом багатьох років. Події 24 лютого 2022 року яскраво висвітлили позицію Франції щодо агресії рф на території України. Франція одразу рішуче засудила агресію рф проти України та звинуватила її у розв'язанні цієї

війни. В контексті окресленого дослідження варто дослідити правові основи співробітництва України та Франції у військовій сфері, сфері безпеки та оборони з моменту проголошення незалежності України та в умовах російсько-української війни.

Таблиця 2

Назва та дата укладання угоди	Роль і значення
<i>Угода між Урядом України та Урядом Французької Республіки про співробітництво в галузі озброєння та військової техніки від 15.02.1996 [19].</i>	Окреслена угода складається з 11 статей і визначила засади двосторонньої співпраці між Україною та Францією. В документі окреслено напрями співпраці щодо: обміну науковими та технічними даними в галузі патентів, документації та виробничих і технологічних стандартів; спільному виконанні дослідно-конструкторських робіт в галузі озброєння та військової техніки; організації спільного виробництва нових систем звичайних озброєнь та військової техніки, а також модернізації вже розроблених систем звичайних озброєнь та військової техніки; визначенні специфікацій і, в разі потреби, організації взаємного продажу зброї, військової техніки та наданні послуг військового призначення; спільному виконанні програм озброєння; організації наукових семінарів та заходів з підготовки кадрів; наданні можливостей відвідання навчальних установ і підприємств; допомозі у конверсії військової промисловості.
<i>Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Францією від 16.02.2024 [20].</i>	Окреслена угода була 3 безпековою угодою, яку підписала Україна. Вона складається з 7 блоків і визначає довгострокове двостороннє співробітництво у сфері безпеки. У тексті документу вказано, що у 2024 році Франція мала надати до 3 мільярдів євро додаткової допомоги. Основними складниками довгострокових безпекових зобов'язань, взятих Францією щодо України в межах Угоди, є: по-перше, надання всебічної допомоги Україні для захисту та відновлення її територіальної цілісності в її міжнародно визнаних кордонах, економічного відновлення та відбудови через співпрацю щодо зміцнення безпеки України, співпрацю у сферах стратегічної комунікації та боротьби з іноземним втручанням і маніпулюванням інформацією, кібербезпеки; сприяння розвитку спроможностей захисту критичної інфраструктури України, у т.ч. військовими засобами; співробітництво у сферах розвідки та контр-розвідки, боротьби з небезпечною організованою злочинністю; по-друге, запобігання, активне стримування та заходи, які мають бути вжиті, стосовно будь-якої нової агресії з боку РФ; по-третє, підтримка інтеграції України до європейських та євроатлантичних інституцій, зокрема шляхом підтримки вступу України до ЄС та оперативної сумісності з НАТО [21].

	Варто зазначити, що безпекова угода з Україною була підтримана Сенатом Франції. Попри те, що окреслена процедура не є юридичною ратифікацією, але демонструє те, що французьке суспільство прагне допомагати Україні.
--	---

Відносини України та Італії. Італія визнала незалежність України 28 грудня 1991 року, дипломатичні відносини між двома країнами було встановлено 29 січня 1992 року. Після окупації російською федерацією АР Крим та подальшої ескалації конфлікту на Сході України, Італія підтримала суверенітет та територіальну цілісність нашої держави і приєдналась до санкцій Європейського Союзу проти рф. Після широкомасштабного вторгнення рф у 2022 році, Італія є важливим союзником України, надаючи нашій державі всебічну допомогу у сфері оборони, економічній сфері, гуманітарній та ін. В контексті окресленого дослідження варто дослідити правові основи співробітництва України та Італії у військовій сфері, сфері безпеки та оборони з моменту проголошення незалежності України та в умовах російсько-української війни.

Таблиця 3

Назва та дата укладання угоди	Роль і значення
Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Італійської Республіки про військово-технічне співробітництво від 24.07.2007 [22].	Окреслена угода містить 11 статей і основною метою Угоди є підвищення ефективності співробітництва між Сторонами у сфері досліджень, розробки і виробництва товарів та послуг оборонного призначення, постачання обладнання та відповідного матеріально-технічного забезпечення в технічній сфері, а також в інших напрямках співробітництва в галузі оборонної промисловості шляхом зміцнення оборонно-промислового потенціалу обох держав. Одним з пунктів визначено постачання товарів військового призначення в рамках спільних проектів та виробництва за замовленням однієї із Сторін відповідно до чинного національного законодавства держав Сторін стосовно експорту-імпорту озброєння. Дана угода заклала основи співробітництва між країнами у військово-технічній сфері.
Угода між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Італійської Республіки про	Угода складається з 12 статей та додатку і основна мета окресленої угоди полягає в створенні правової основи, необхідної для поглиблення співробітництва між Сторонами в галузі військової географії, для вирішення наступних завдань. Окреслена угода є важливою, оскільки дозволяє отримувати доступ до сучасних геоінформаційних

<i>співробітництво в галузі військової географії від 08.10.2008 [23].</i>	технологій, що є важливим в контексті викликів, які постали перед нашою державою.
<i>Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Італією від 24.02.2024 [24].</i>	Угода складається з 20 статей і передбачає збереження рівня військової допомоги України та співпрацю в різних секторах оборони. Окреслена угода стала 6 безпековою угодою, яку уклала Україна. Відповідно до окресленої безпекової угоди передбачено визначений перелік видів озброєнь, зокрема «засоби далекобійного ураження», які будуть надаватись Італією для України. Також, окреслено щодо співпраці у сферах, як: оборонна промисловість, розвідка, кібербезпека, боротьба з організованою злочинністю, розмінування та ін. Важливою складовою укладеної Угоди є відновлення критичної інфраструктури України.

Відносини України та Великої Британії. Велика Британія визнала незалежність України 31 грудня 1991 року. Дипломатичні відносини між Україною та Великою Британією встановлені 10 січня 1992 року. З моменту «революції гідності» та здійснення російської агресії проти України в 2014 році Сполучене Королівство активно виступило на підтримку нашої держави. Британія ініціювала та підтримала міжнародні санкції проти рф за агресію в Україні та окупацію АР Крим, у тому числі виключення рф з Групи восьми [25]. З 2022 року, Велика Британія є одним із ключових партнерів України, що допомагає протистояти агресії рф. Підтримка Великої Британії в усіх сферах (політика, дипломатія, озброєння, гуманітарні питання щодо українців, які виїхали до Сполученого Королівства) – це безсумнівний доказ того, що між Україною та Великою Британією налагоджені партнерські відносини. В контексті окресленого дослідження варто дослідити правові основи співробітництва України та Великої Британії у військовій сфері, сфері безпеки та оборони з моменту проголошення незалежності України та в умовах російсько-української війни.

Таблиця 4

Назва та дата укладання угоди	Роль і значення
<i>Меморандум про взаєморозуміння з питань військових контактів і співробітництва між Міністерством оборони України і Міністерством оборони Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії від 23.09.1993 [26].</i>	Окреслений документ спрямований на укріплення відносин між двома країнами з питань оборони, а також, розширення програм практичного співробітництва у військовій галузі.
<i>Протокол про подальший розвиток військового співробітництва між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Великої Британії та Північної Ірландії від 20.02.1996 [27].</i>	Зазначений документ визначає те, що Україна та Велика Британія зацікавлені у розвитку співробітництва між нашими країнами, вбачають один в одному важливого партнера на міжнародній арені. Окреслено напрями співробітництва у політичній та військовій галузі. Також зазначається, що Україна має намір використовувати у майбутньому досвід цивільного контролю над Збройними Силами, який накопичило Міністерство оборони Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії з метою перебудови і реформування власних Збройних сил.
<i>Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо співробітництва у сфері оборони від 17.03.2016 [28]. Меморандум ратифіковано Законом України № 1720-VIII від 02.11.2016.</i>	Окреслений Меморандум складається з 12 розділів. Основними цілями визначено двостороннє співробітництво в оборонній сфері відповідно до національних законодавств держав Учасниць та інших домовленостей, сторонами яких є обидва Учасники. Співробітництво в оборонній сфері між Учасниками здійснюється з метою зміцнення миру та стабільності.
<i>Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Сполученим</i>	До окресленої угоди 4 рази вносились зміни протягом 2022–2024 років. Остання редакція угоди від 08.02.2024. Вказана угода складається з 7 розділів, що включають 418 статей та додатків. Основна мета полягає у запровадженні відносини стратегічного партнерства між Україною, з однієї сторони, та Сполученим Королівством, з іншої сторони. Підписання

<i>Королівством Великої Британії і Північної Ірландії та Україною від 08.10.2020 [29]. Ратифіковано Законом України № 1100-IX від 16.12.2020.</i>	угоди стало історичним кроком у поглибленні стосунків України та Великої Британії. Її прийняття заклало основи співпраці в багатьох сферах, зокрема у сфері безпеки та оборони, військово-технічної співпраці, навчання, технології та інших.
<i>Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії від 12.01.2024 [30].</i>	Велика Британія стала першою країною, з якою Україна уклала безпекову угоду. В угоді зазначалось, що у 2024 році Сполучене Королівство надасть додаткову підтримку у 2,5 млрд фунтів стерлінгів. Для України ключовими аспектами в даній угоді закріплено безпекові домовленості, які існують, передбачається довгострокова підтримка. Також, підтверджується бачення України щодо завершення війни, а саме, відновлення територіальної цілісності нашої держави, відповідальність РФ за скоєні злочини, репарації, відновлення економіки України, зокрема, завдяки розвитку співпраці у сфері ОПК із залученням британських інвестицій.
<i>Рамкова домовленість між Державним секретарем з питань оборони Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії та Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості України та Міністерством оборони України щодо співробітництва у сфері оборонних матеріалів скорочена назва (ВБ-УКР РД ОМС) від 08.04.2024 [31].</i>	Окреслений документ містить 20 блоків і додатків, що встановлює загальні принципи і механізми співпраці між Учасниками для розбудови і сприяння двосторонньому співробітництву в галузі оборонних матеріалів. Окреслене спрямовано на посилення військового і промислового потенціалу Учасника (див. текст домовленості).
<i>Рамкова угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії щодо офіційної кредитної підтримки розвитку оборонних спроможностей України від 19.07.2024 [32].</i>	Дана угода складається з 13 статей і відповідно до її положень передбачається надання Україні підтримки у формі кредитів для реалізації «державних інвестиційних проєктів із закупівлі оборонних матеріалів та техніки, обладнання, передачі технологій або ліцензування, надання робіт, послуг чи інших товарів, у тому числі, нематеріальних активів у сфері оборони, включаючи але не обмежуючись проєктами направленими на розвиток ОПК України.

Угоду ратифіковано Законом України № 4227-IX від 04.02.2025.	
Угода про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії від 16.01.2025 [33].	Зазначена угода складається з 14 статей і спрямована на поглиблення оборонного співробітництва. Окресленні статті передбачають, зокрема – зміцнення обороноздатності; зміцнення безпеки та досягнення консенсусу щодо членства України в НАТО; побудову партнерства у сфері морської безпеки; посилення економічного та торговельного співробітництва; посилення співпраці у сфері енергетики, клімату та переходу до чистої енергії; посилення співпраці у сфері правосуддя та притягнення до відповідальності; протидію іноземним інформаційним маніпуляціям і втручанням. Стаття 12 угоди зазначає, що Україна зареєструє цю Угоду відповідно до положень статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй. Окреслений крок додасть їй повноцінної юрисдикції і визнання на міжнародній арені. Варто зазначити, що «Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії від 12.01.2024» такої реєстрації не отримала. Грубінко А. зазначає, що в даній угоді, принципово новим став пункт про створення спільних підрозділів швидкого реагування, що за потреби можуть використовуватися на території однієї з держав, а «в разі необхідності «на території союзних та інших держав». Цей пункт став, по суті, продовженням формування компоненти колективної оборони на зразок статті 5 Договору НАТО. Втім, окреслюючи недоліки варто зазначити, що нова угода не надає жодних додаткових гарантій безпеки Україні. Принаймні публічних. Оголошено про наявність закритої частини угоди, яка очевидно проявить себе в міру розвитку безпекової ситуації. Певним сигналом до посилення гарантій безпеки України може бути згадка про «спільне використання військових формувань та інших спеціалізованих структур для надання широкого спектру послуг у сфері взаємної оборони та безпеки». В угоді не йдеться про союзний характер відносин з Україною. Хоча елементи військово-політичного союзу проглядаються, жодна зі сторін не називає їх такими [34].

Відносини України та Німеччини. Українсько-німецькі відносини мають багатовікову історію. Німеччина однією з перших серед країн «Великої сімки» вже 26 грудня 1991 року визнала незалежність України. 17 січня 1992 року шляхом обміну дипломатичними нотами відбулося відновлення дипломатичних відносин між Україною та Німеччиною [35]. Обидві країни налагодили тісне співробітництво у різних сферах, яке

особливо активізувалося після російської агресії у 2014 році. З 2022 року, в умовах широкомасштабної агресії РФ проти України, Німеччина надає значну підтримку нашій державі у боротьбі з агресором. В контексті окресленого дослідження варто дослідити правові основи співробітництва України та Німеччини у військовій сфері, сфері безпеки та оборони з моменту проголошення незалежності України та в умовах російсько-української війни.

Таблиця 5

Назва та дата укладання угоди	Роль і значення
Угода між Міністерством оборони України та Федеральним міністерством оборони Федеративної Республіки Німеччина про співробітництво у військовій галузі від 16.08.1993 [36].	Окреслена угода складається з 6 статей і визначає мови обміну досвідом та іншою інформацією, а також форми іншого військового співробітництва в інтересах збройних сил. З початком російсько-української війни зазначена угода стала юридичним підґрунтям для поглиблення співпраці.
Угода між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про співробітництво у військово-технічній галузі від 16.12.1997 [37].	Угода містить 11 статей і заклала правові засади для налагодження співпраці між Україною та Німеччиною у військово-технічній галузі.
Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Федеративною Республікою Німеччина від 16.02.2024 [38].	Угода поділяється на 8 блоків, що визначають напрями двосторонньої співпраці. Німеччина стала другою країною, з якою Україна уклала безпекову угоду. Так, в угоді зазначається, що у 2024 році Німеччина мала надати фінансові кошти на військову допомогу на загальну суму 7,1 мільярда євро. Безпекова угода включає співпрацю і в інших сферах, окрім військової. Цією безпрецедентною угодою Німеччина засвідчує свою непохитну підтримку незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів від 1991 року. Німеччина має намір надавати підтримку Україні стільки, скільки буде потрібно, щоб допомогти нашій державі захистити себе та відновити територіальну цілісність, йдеться у документі.

Відносини України та Канади. Канада є одним з найдавніших і надійніших партнерів України, яка першою серед країн західної півкулі визнала незалежність України 2 грудня 1991 року. Дипломатичні відносини між двома країнами встановлено 27 січня 1992 року. Однією з ключових сфер українсько-канадських відносин стало співробітництво в безпековій та оборонній сфері, адже Канада та Україна зацікавлені в зміцненні як міжнародної так і національної безпеки. Таке співробітництво розвивається як в рамках НАТО, членом якого є Канада, так і на двосторонньому рівні [39]. Попри те, що до 24 лютого 2022 року військовий потенціал Канади поступався українському, військово-технічне співробітництво між країнами традиційно вирізнялося серед інших сфер. З 2014 року Оттава долучалася до проєктів, спрямованих на реформування сектору безпеки і оборони України, а також на розвиток кібер- та інформаційної безпеки. Крім того, до українських Збройних сил надходило канадське стрілецьке озброєння та засоби особистого захисту. Початок широкомасштабного вторгнення РФ став каталізатором переходу відносин у цій сфері на якісно і кількісно новий рівень [40]. В контексті окресленого дослідження варто дослідити правові основи співробітництва України та Канади у військовій сфері, сфері безпеки та оборони з моменту проголошення незалежності України та в умовах російсько-української війни.

Таблиця 6

Назва та дата укладання угоди	Роль і значення
Угода між Урядом України і Урядом Канади про військові відносини від 24.10.1994 [41].	Окреслена угода містить лише 3 статті, втім вона закріпила спільну розробку щорічної Програми двосторонніх військових стосунків виконавчими органами сторін.
Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони	Вказаний документ містить 9 розділів і окреслює загальні положення та адміністративні умови, які регулюють порядок реалізації Програми двосторонніх військових стосунків.

Канади в галузі двосторонніх військових стосунків від 24.11.1994 [42].	
Домовленість про оборонне співробітництво між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Канади і Збройними Силами Канади від 03.04.2017 [43].	Окреслений документ став важливим кроком у посиленні відносин між Україною та Канадою. Зокрема, було окреслено співпрацю в наступних сферах: оборонні дослідження, розробки та виробництво; матеріальне забезпечення галузі оборони; оборонна логістика; оборонна політика і політика безпеки; військова освіта та підготовка кадрів; будь-які інші питання у галузі оборони, що можуть бути взаємно вирішені Учасниками.
Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Канадою від 24.02.2024 [44].	Дана угода складається з 8 частин, у яких передбачено подальше продовження підтримки України Канадою. Канада є п'ятою країною, з якою Україна уклала безпекову угоду. В угоді передбачалось надання Канадою у 2024 році Україні макроекономічної та військової підтримку на суму \$3,02 млрд. Документ містить низку положень щодо підтримки України в умовах російсько-української війни. Також, передбачається підтримка спроможності України запобігати подальшій військовій ескалації або новій агресії з боку РФ та її стримування. Варто зазначити, що Угода заснувала канадсько-українське стратегічне безпекове партнерство, яке визначає сфери для посилення двосторонньої співпраці в різних галузях, включно з обороною, стабільністю та стійкістю, як визначено в цій Угоді.

Відносини України та Японії. Японія визнала незалежність України 28 грудня 1991 року. Дипломатичні відносини між державами розпочались 26 січня 1992 року. Відносини між Україною та Японією позбавлені будь-яких політичних проблем та розбіжностей і відзначаються спільністю поглядів та позицій з вирішення багатьох актуальних міжнародних питань. Обидві країни відстоюють фундаментальні принципи верховенства права, демократії та загальнолюдських цінностей [45]. Від початку широкомасштабного вторгнення РФ в Україну у лютому 2022 року, політичні відносини між Україною та Японією зміцнилися, стали інтенсивнішими, вийшли на рівень особливого глобального партнерства. У жовтні 2023 року держави розпочали перший раунд переговорів про гарантії безпеки. Японія стала четвертим після США, Великої Британії та Канади

партнером, з яким Україна розпочала спільні переговори. Окреслене підтверджує її надійність як ключового союзника України в Азії [46]. В контексті нашого дослідження, варто проаналізувати укладання двосторонньої угоди між Україною та Японією.

Таблиця 7

Назва та дата укладання угоди	Роль і значення
<i>Угода про підтримку України та співробітництво між Україною та урядом Японії від 13.06.2024 [47].</i>	Окреслена угода стала першою угодою, яка була укладена Україною відповідно до Спільної декларації G7 із державою, яка не є членом НАТО, та державою в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, а також, 16 безпековою угодою, яку уклала Україна. Угода складається з 10 структурних елементів, і слугує основою для двостороннього довгострокового співробітництва між двома країнами. У тексті Угоди описано багато напрямків співпраці, а саме: безпека та оборона, гуманітарна допомога, технічна та фінансова допомога, а також підтримка у сфері відновлення та відбудови, а також, інші сфери допомоги та співробітництва. Аналізуючи безпекові гарантії для України, в Угоді не містяться положення щодо надання озброєння та військової техніки, через конституційні обмеження країни, втім, Токіо підтвердило свою участь у подальших поставках нелетального обладнання, а також фінансові внески до Комплексного пакета допомоги НАТО для України. Крім того, Угода визначає співробітництво у сфері розвідки в секторі безпеки та оборони.

Висновки. Таким чином, період російсько-української війни відзначився прийняттям та укладенням ряду документів військовій сфері, сфері безпеки та оборони. Рівня стратегічного партнерства набули відносини із нашими державами-партнерами, де визначну роль має співпраця із країнами G7. Особливу роль відіграло прийняття у 2023 році Спільної декларації про підтримку України як документу, що став основою укладення двосторонніх безпекових угод. Зміст проаналізованих безпекових угод 2024–2025 року показують, що вони мають більше політичний характер, до того ж описані угоди не було ратифіковано Верховною Радою України. В той же час, зважаючи на те, що такі документи

мають значну кількість, спільні ознаки та характер, типовий зміст, вказують на доцільність виокремлення такої групи документів у нормативно-правовому супроводженні їх функціонування. Перспективним вважається надання нормативно-правового визначення поняттю «двосторонні безпекові угоди» (як міжнародна угода між Україною та іншим суб'єктом міжнародного права, яка стосується гарантій безпеки Україні, визначає пріоритетні сфери двосторонньої безпекової співпраці в контексті надання військової, політичної, фінансової та гуманітарної допомоги), здійснення належного моніторингу та контролю за їх виконанням, формалізація процесу їх укладення та пролонгації, тощо. Зазначене сприятиме підвищенню ефективності організації такої співпраці.

Література

1. Дяченко Б. І., Стець Д. І. Роль країн «Великої сімки» у сучасних міжнародних економічних відносинах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 18, ч. 2. С. 6-9.
2. Романишин В. Аналіз співпраці України з країнами «Великої сімки». Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації : щоріч. наук. пр. / відп. за вип. Т. В. Гончарук. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 415-420.
3. Немич О. "The Ukrainian Issue" at the G7 Summits in Conditions of the Russian-Ukrainian Conflict 2014–2022. *Przegląd Strategiczny*. 2023. № 16. С. 297–308. DOI : 10.14746/ps.2023.1.21.
4. Спільна декларація про підтримку України. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-pro-pidtrimku-ukrayini-84277> (дата звернення: 06.05.2025).
5. Лідери G7 офіційно оголосили про ухвалення спільної декларації з гарантіями безпеки для України. *detector.media*.

URL: <https://detector.media/infospace/article/214129/2023-07-12-lidery-g7-ofitsiyno-ogolosyly-pro-ukhvalennya-spilnoi-deklaratsii-z-garantiyamy-bezpeky-dlya-ukrainy/> (дата звернення: 06.05.2025).

6. Горовенко С.А. Формування системи «договірної безпеки» України як елементу сучасної архітектури міжнародного миру й безпеки євроатлантичного регіону. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 756-760.

7. Як Німеччина підтримує Україну: ППО IRIS-T, партнерство з Rheinmetall і першість у ЄС. *Центр Дністрянського*. URL: <https://dc.org.ua/news/yak-nimechchyna-pidtrymue-ukrayinu-ppo-iris-t-partnerstvo-z-rheinmetall-i-pershist-u-es> (дата звернення: 06.05.2025).

8. Про утворення Міжвідомчої робочої групи з питань реалізації двосторонніх угод про співробітництво у сфері безпеки : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.03.2024. № 329. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-2024-%D0%BF/ed20240510#Text> (дата звернення: 07.05.2025).

9. Дайджест виконання двосторонніх безпекових угод (березень 2025). *Центр Дністрянського*. URL: <https://dc.org.ua/news/daydzhest-vykonannya-dvostoronnih-bezpekovyh-ugod-berezen-2025> (дата звернення: 07.05.2025).

10. Україна та США. *Посольство України в Сполучених Штатах Америки*. URL: <https://usa.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-ssha> (дата звернення: 07.05.2025).

11. Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво : Угода Україна від 07.05.1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_295#Text (дата звернення: 08.05.2025).

12. Меморандум про взаєморозуміння і співробітництво в галузі оборонних та військових відносин між Міністерством оборони України та

Міністерством оборони Сполучених Штатів Америки : Меморандум Міністерства оборони України від 27.07.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_089#Text (дата звернення: 08.05.2025).

13. Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо реалізації програм та проектів міжнародної допомоги у військовій сфері : Угода Кабінету Міністрів України від 08.12.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_047#Text (дата звернення: 08.05.2025).

14. Руснак Ю.І. Формування державної політики у сфері міжнародної військової допомоги. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 408-413.

15. Основна угода про обмін та співробітництво між Міністерством оборони України та Національним агентством геопросторової розвідки Міністерства оборони Сполучених Штатів Америки стосовно геопросторової інформації : Угода Міністерства оборони України від 21.04.2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_002-17#Text (дата звернення: 08.05.2025).

16. Угода (у формі обміну нотами) між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про надання Українській Стороні товарів військового призначення та послуг : Угода Кабінету Міністрів України від 13.06.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_004-18#Text (дата звернення: 08.05.2025).

17. Двостороння безпекова Угода між Україною та Сполученими Штатами Америки : Угода Україна від 13.06.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_001-24#Text (дата звернення: 08.05.2025).

18. Політичні відносини між Україною та Францією. *Посольство України у Французькій Республіці*. URL:

<https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/287-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (дата звернення: 08.05.2025).

19. Угода між Урядом України та Урядом Французької Республіки про співробітництво в галузі озброєння та військової техніки: Угода Кабінету Міністрів України від 15.02.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250_035#Text (дата звернення: 08.05.2025).

20. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Францією. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoju-ta-89005> (дата звернення: 06.05.2025).

21. Турченко О.Г. Безпекові запевнення та гарантії безпеки України в умовах збройної агресії. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2024. № 1. С. 87-100.

22. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Італійської Республіки про військово-технічне співробітництво: Угода Італійська Республіка від 24.07.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/380_042#Text (дата звернення: 08.05.2025).

23. Угода між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Італійської Республіки щодо співробітництва в галузі військової географії: Угода Італійська Республіка від 08.10.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/380_040#Text (дата звернення: 08.05.2025).

24. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Італією. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoju-ta-89245> (дата звернення: 06.05.2025).

25. Політичні відносини між Україною та Великою Британією. *Посольство України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії*. URL: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/592-political-issues-between-ukraine-and-great-britain> (дата звернення: 08.05.2025).

26. Меморандум про взаєморозуміння з питань військових контактів і співробітництва між Міністерством оборони України і Міністерством оборони Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії : Меморандум Міністерства оборони України від 23.09.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_023#Text (дата звернення: 09.05.2025).

27. Протокол про подальший розвиток військового співробітництва між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії : Протокол Міністерства оборони України від 20.02.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_027#Text (дата звернення: 09.05.2025).

28. Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України і Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо співробітництва у сфері оборони : Меморандум Кабінету Міністрів України від 17.03.2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_038#Text (дата звернення: 09.05.2025).

29. Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії : Угода Україна від 08.10.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20/ed20240208#Text (дата звернення: 09.05.2025).

30. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277> (дата звернення: 06.05.2025).

31. Рамкова домовленість між Державним секретарем з питань оборони Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії та Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості України та Міністерством оборони України щодо співробітництва у сфері оборонних матеріалів скорочена назва (ВБ-УКР РД ОМС) : Домовленість Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України від 08.04.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-24#Text (дата звернення: 09.05.2025).

32. Рамкова угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії щодо офіційної кредитної підтримки розвитку оборонних спроможностей України : Угода Кабінету Міністрів України від 19.07.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_003-24#Text (дата звернення: 09.05.2025).

33. Угода про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-storichne-partnerstvo-mizh-ukrayinoyu-ta-spoluchen-95461> (дата звернення: 06.05.2025).

34. Україна і Велика Британія: Сторічна угода – це нині як вічна. *Укрінформ* - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3951396-ukraina-i-velikobritania-storicna-ugoda-ce-nini-ak-vicna.html> (дата звернення: 09.05.2025).

35. Україна – Німеччина. *Посольство України у Федеративній Республіці Німеччина*. URL: <https://germany.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo> (дата звернення: 09.05.2025).

36. Угода між Міністерством оборони України та Федеральним міністерством оборони Федеративної Республіки Німеччина про співробітництво у військовій галузі : Угода Міністерства оборони України від 16.08.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_058#Text (дата звернення: 06.05.2025).

37. Угода між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про співробітництво у військово-технічній галузі : Угода Федеративна Республіка Німеччина від 16.12.1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_088#Text (дата звернення: 06.05.2025).

38. Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Федеративною Республікою Німеччина. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-88985> (дата звернення: 06.05.2025).

39. Перепелиця Г. Особливе партнерство України і Канади в безпековій та оборонній сферах. *Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей*, 2020 / 41, С. 58-72.

40. Валяренко Є. “Україна – Канада: Стратегічне партнерство воєнного часу”. *Рада зовнішньої політики “Українська призма”*, 2024. 22 с.

41. Угода між Урядом України і Урядом Канади про військові відносини : Угода Канада від 24.10.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124_040#Text (дата звернення: 06.05.2025).

42. Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Канади в галузі

двосторонніх військових стосунків : Меморандум Міністерства оборони України від 24.11.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124_041#Text (дата звернення: 06.05.2025).

43. Домовленість про оборонне співробітництво між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Канади і Збройними Силами Канади : Домовленість Міністерства оборони України від 03.04.2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124_053-17#Text (дата звернення: 06.05.2025).

44. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Канадою. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89233> (дата звернення: 06.05.2025).

45. Українсько-японські відносини. *Посольство України в Японії*. URL: <https://japan.mfa.gov.ua/ukrayina-yaponiya/ukrayinsko-yaponski-vidnosini> (дата звернення: 06.05.2025).

46. Гриценко А. Позиція Японії щодо російсько-української війни. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-01/az_pozytsiya-yaponii_24012024.pdf (дата звернення: 06.05.2025).

47. Угода про підтримку України та співробітництво між Україною та урядом Японії. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-pidtrimku-ukrayini-ta-spivrobitnictvo-mizh-ukrayin-91481> (дата звернення: 06.05.2025).

References

1. Diachenko B. I., Stets D. I. Rol krain «Velykoi simky» u suchasnykh mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosynakh. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. 2018. Vyp. 18, ch. 2. S. 6-9.

2. Romanyshyn V. Analiz spivpratsi Ukrainy z krainamy «Velykoi simky». Sotsiokulturni ta politychni priorytety ukrainskoi natsii v umovakh hlobalizatsii : shchorich. nauk. pr. / vidp. za vyp. T. V. Honcharuk. Ternopil : TNEU, 2018. S. 415-420.

3. Nemych O. "The Ukrainian Issue" at the G7 Summits in Conditions of the Russian-Ukrainian Conflict 2014–2022. *Przegląd Strategiczny*. 2023. № 16. S. 297–308. DOI: 10.14746/ps.2023.1.21.

4. Spilna deklaratsiia pro pidtrymku Ukrainy. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezidenta Ukrainy*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-pro-pidtrimku-ukrayini-84277> (access date: 06.05.2025).

5. Lidery G7 ofitsiino oholosyly pro ukhvalennia spilnoi deklaratsii z harantiiamy bezpeky dlia Ukrainy. *detector.media*. URL: <https://detector.media/infospace/article/214129/2023-07-12-lidery-g7-ofitsiyno-ogolosyly-pro-ukhvalennya-spilnoi-deklaratsii-z-garantiyamy-bezpeky-dlya-ukrainy/> (access date: 06.05.2025).

6. Horovenko S.A. Formuvannia systemy «dohovirnoi bezpeky» Ukrainy yak elementu suchasnoi arkhitektury mizhnarodnoho myru y bezpeky yevroatlantychnoho rehionu. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. 2024. № 2. S. 756-760.

7. Yak Nimechchyna pidtrymuie Ukrainu: PPO IRIS-T, partnerstvo z Rheinmetall i pershist u YeS. *Tsentr Dnistrianskoho*. URL: <https://dc.org.ua/news/yak-nimechchyna-pidtrymue-ukrayinu-ppo-iris-t-partnerstvo-z-rheinmetall-i-pershist-u-es> (access date: 06.05.2025).

8. Pro utvorennia Mizhvidomchoi robochoi hrupy z pytan realizatsii dvostoronnikh uhod pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22.03.2024. № 329. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-2024-%D0%BF/ed20240510#Text> (access date: 07.05.2025).

9. Daidzhest vykonannia dvostoronnikh bezpekovykh ugod (berezen 2025). *Tsentr Dnistrianskoho*. URL: <https://dc.org.ua/news/daydzhest-vykonannya-dvostoronnih-bezpekovyh-ugod-berezen-2025> (access date: 07.05.2025).

10. Ukraina ta SShA. *Posolstvo Ukrainy v Spoluchenykh Shtatakh Ameryky*. URL: <https://usa.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-ssha> (access date: 07.05.2025).

11. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy i Uriadom Spoluchenykh Shtativ Ameryky pro humanitarne i tekhniko-ekonomichne spivrobitnytstvo : Uhoda Ukraina vid 07.05.1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_295#Text (access date: 08.05.2025).

12. Memorandum pro vzaiemorozuminnia i spivrobitnytstvo v haluzi oboronnykh ta viiskovykh vidnosyn mizh Ministerstvom oborony Ukrainy ta Ministerstvom oborony Spoluchenykh Shtativ Ameryky : Memorandum Ministerstva oborony Ukrainy vid 27.07.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_089#Text (access date: 08.05.2025).

13. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Spoluchenykh Shtativ Ameryky shchodo realizatsii proham ta proektiv mizhnarodnoi dopomohy u viiskovii sferi : Uhoda Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 08.12.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_047#Text (access date: 08.05.2025).

14. Rusnak Yu.I. Formuvannia derzhavnoi polityky u sferi mizhnarodnoi viiskovoi dopomohy. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*, 2023. № 4. S. 408-413.

15. Osnovna uhoda pro obmin ta spivrobitnytstvo mizh Ministerstvom oborony Ukrainy ta Natsionalnym ahentstvom heoprostorovoi rozvidky Ministerstva oborony Spoluchenykh Shtativ Ameryky stosovno heoprostorovoi informatsii : Uhoda Ministerstva oborony Ukrainy vid 21.04.2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_002-17#Text (access date: 08.05.2025).

16. Uhoda (u formi obminu notamy) mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Spoluchenykh Shtativ Ameryky pro nadannia Ukrainskii Storoni tovariv viiskovoho pryznachennia ta posluh : Uhoda Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.06.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_004-18#Text (access date: 08.05.2025).

17. Dvostoronna bezpekova Uhoda mizh Ukrainoiu ta Spoluchenyymi Shtatamy Ameryky: Uhoda Ukraina vid 13.06.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_001-24#Text (access date: 08.05.2025).

18. Politychni vidnosyny mizh Ukrainoiu ta Frantsiieiu. *Posolstvo Ukrainy u Frantsuzkii Respublitsi*. URL: <https://france.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/287-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-francijeju> (access date: 08.05.2025).

19. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Frantsuzkoi Respubliky pro spivrobitnytstvo v haluzi ozbroiennia ta viiskovoi tekhniky : Uhoda Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.02.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250_035#Text (access date: 08.05.2025).

20. Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Frantsiieiu. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89005> (access date: 06.05.2025).

21. Turchenko O.H. Bezpekovi zapevnennia ta harantii bezpeky Ukrainy v umovakh zbroinoi ahresii. *Pravnychyi chasopys Donetskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stusa*. 2024. № 1. S. 87-100.

22. Uhoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy ta Uriadom Italiiskoi Respubliky pro viiskovo-tekhniche spivrobitnytstvo : Uhoda Italiiska Respublika vid 24.07.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/380_042#Text (access date: 08.05.2025).

23. Uhoda mizh Ministerstvom oborony Ukrainy ta Ministerstvom oborony Italiiskoi Respubliky shchodo spivrobitnytstva v haluzi viiskovoi heohrafii :

Uhoda Italiiska Respublika vid 08.10.2008. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/380_040#Text (access date: 08.05.2025).

24. Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Italiieiu. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezidenta Ukrainy*. URL:
<https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89245> (access date: 06.05.2025).

25. Politychni vidnosyny mizh Ukrainoiu ta Velykoiu Brytaniieiu. *Posolstvo Ukrainy u Spoluchenom Korolivstvi Velykoi Brytanii ta Pivnichnoi Irlandii*. URL: <https://uk.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/881-ukrajina-velika-britanija/592-political-issues-between-ukraine-and-great-britain> (access date: 08.05.2025).

26. Memorandum pro vzaiemorozuminnia z pytan viiskovykh kontaktiv i spivrobitnytstva mizh Ministerstvom oborony Ukrainy i Ministerstvom oborony Spoluchenoho Korolivstva Velykobrytanii ta Pivnichnoi Irlandii : Memorandum Ministerstva oborony Ukrainy vid 23.09.1993. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_023#Text (access date: 09.05.2025).

27. Protokol pro podalshyi rozvytok viiskovoho spivrobitnytstva mizh Ministerstvom oborony Ukrainy ta Ministerstvom oborony Spoluchenoho Korolivstva Velykoi Brytanii ta Pivnichnoi Irlandii : Protokol Ministerstva oborony Ukrainy vid 20.02.1996. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_027#Text (access date: 09.05.2025).

28. Memorandum pro vzaiemorozuminnia mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy i Uriadom Spoluchenoho Korolivstva Velykoi Brytanii ta Pivnichnoi Irlandii shchodo spivrobitnytstva u sferi oborony : Memorandum Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.03.2016 r. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_038#Text (access date: 09.05.2025).

29. Uhoda pro politychne spivrobitnytstvo, vilnu torhivliu i stratehichne partnerstvo mizh Ukrainoiu ta Spoluchenym Korolivstvom Velykoi Brytanii i Pivnichnoi Irlandii: Uhoda Ukraina vid 08.10.2020. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20/ed20240208#Text (access date: 09.05.2025).

30. Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Spoluchenyim Korolivstvom Velykoi Brytanii i Pivnichnoi Irlandii. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezidenta Ukrainy*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277> (access date: 06.05.2025).

31. Ramkova domovlenist mizh Derzhavnym sekretarem z pytan oborony Spoluchenoho Korolivstva Velykoi Brytanii i Pivnichnoi Irlandii ta Ministerstvom z pytan stratehichnykh haluzei promyslovosti Ukrainy ta Ministerstvom oborony Ukrainy shchodo spivrobitnytstva u sferi oboronnykh materialiv skorochedna nazva (VB-UKR RD OMS) : Domovlenist Ministerstva z pytan stratehichnykh haluzei promyslovosti Ukrainy vid 08.04.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-24#Text (access date: 09.05.2025).

32. Ramkova uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Spoluchenoho Korolivstva Velykoi Brytanii i Pivnichnoi Irlandii shchodo ofitsiinoi kredytnoi pidtrymky rozvytku oboronnykh spromozhnosti Ukrainy : Uhoda Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19.07.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_003-24#Text (access date: 09.05.2025).

33. Uhoda pro storichne partnerstvo mizh Ukrainoiu ta Spoluchenyim Korolivstvom Velykoi Brytanii i Pivnichnoi Irlandii. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezidenta Ukrainy*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-storichne-partnerstvo-mizh-ukrayinoyu-ta-spoluchen-95461> (access date: 06.05.2025).

34. Ukraina i Velyka Brytaniia: Storichna uhoda – tse nyni yak vichna. Ukrinform - aktualni novyny Ukrainy ta svitu. URL:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3951396-ukraina-i-velikobritania-storicna-ugoda-ce-nini-ak-vicna.html> (access date: 09.05.2025).

35. Ukraina – Nimechchyna. *Posolstvo Ukrainy u Federatyvnoi Respublitsi Nimechchyna*. URL: <https://germany.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo> (access date: 09.05.2025).

36. Uhoda mizh Ministerstvom oborony Ukrainy ta Federalnym ministerstvom oborony Federatyvnoi Respubliki Nimechchyna pro spivrobitnytstvo u viiskovii haluzi : Uhoda Ministerstva oborony Ukrainy vid 16.08.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_058#Text (access date: 06.05.2025).

37. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Federatyvnoi Respubliki Nimechchyna pro spivrobitnytstvo u viiskovo-tekhnichnii haluzi : Uhoda Federatyvna Respublika Nimechchyna vid 16.12.1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_088#Text (access date: 06.05.2025).

38. Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky ta dovgostrokovu pidtrymku mizh Ukrainoiu ta Federatyvnoiu Respublikoiu Nimechchyna. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-88985> (access date: 06.05.2025).

39. Perepelytsia H. Osoblyve partnerstvo Ukrainy i Kanady v bezpekivii ta oboronni sferakh. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu: Zbirnyk naukovykh statei*, 2020 / 41, S. 58-72.

40. Valiarenko Ye. "Ukraina – Kanada: Stratehichne partnerstvo voiennoho chasu". *Rada zovnishnoi polityky "Ukrainska pryzma"*, 2024. 22 s.

41. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy i Uriadom Kanady pro viiskovi vidnosyny : Uhoda Kanada vid 24.10.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124_040#Text (access date: 06.05.2025).

42. Memorandum pro vzaiemorozuminnia mizh Ministerstvom oborony Ukrainy ta Ministerstvom natsionalnoi oborony Kanady v haluzi dvostoronnikh

viiskovykh stosunkiv : Memorandum Ministerstva oborony Ukrainy vid 24.11.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124_041#Text (access date: 06.05.2025).

43. Domovlenist pro oboronne spivrobitnytstvo mizh Ministerstvom oborony Ukrainy ta Ministerstvom natsionalnoi oborony Kanady i Zbroinymy Sylamy Kanady : Domovlenist Ministerstva oborony Ukrainy vid 03.04.2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124_053-17#Text (access date: 06.05.2025).

44. Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Kanadoiu. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89233> (access date: 06.05.2025).

45. Ukrainsko-yaponski vidnosyny. *Posolstvo Ukrainy v Yaponii*. URL: <https://japan.mfa.gov.ua/ukrayina-yaponiya/ukrayinsko-yaponski-vidnosini> (access date: 06.05.2025).

46. Hrytsenko A. Pozytsiia Yaponii shchodo rosiisko-ukrainskoi viiny. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-01/az_pozytsiya-yaponii_24012024.pdf (access date: 06.05.2025).

47. Uhoda pro pidtrymku Ukrainy ta spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta uriadom Yaponii. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-pidtrimku-ukrayini-ta-spivrobitnictvo-mizh-ukrayin-91481> (access date: 06.05.2025).